

Rabobank Foundation

Introductie en aanleiding

De Rabobank Foundation is het maatschappelijk fonds van de Rabobank. Investeren in de zelfredzaamheid van mensen is al 44 jaar ons belangrijkste doel. In eigen land en ver daarbuiten. In 2016 zijn we gestart met het programma Sociaal Ondernemen. Sociale ondernemers denken in kansen, zijn innovatief en dragen actief bij aan vernieuwing. Rabobank Foundation gelooft in sociaal ondernemen waarbij ondernemers commerciële en maatschappelijke doelen verenigen. We zien sociaal ondernemers als koplopers in een trend waarbij ook bestaande bedrijven, zowel MKB als corporates, meer vanuit impact gaan ondernemen en alléén financieel rendement niet meer voldoende is. De huidige tijd waarin vraagstukken leven rond een inclusieve samenleving, circulair ondernemen, vluchtelingen en een toenemende druk op onze voedselvoorziening vragen om nieuwe oplossingen en nieuwe businessmodellen. Sociaal ondernemers zijn koploper op het gebied om maatschappelijke problemen in combinatie met een rendabel verdienmodel aan te pakken.

Rabobank Foundation financiert die sociaal ondernemers die nog niet voor een bancaire financiering in aanmerking komen, omdat ze startend ondernemer zijn of willen opschalen. Als maatschappelijk fonds kunnen wij meer risico lopen. Ons doel is om de ondernemers te helpen groeien zodat ze nog meer impact kunnen maken. Naast financiering bieden we kennis en expertise. Veel ondernemers kunnen hulp gebruiken om hun ondernemersvaardigheden te vergroten. Samen met verschillende partners ondersteunen we opleidingsprogramma's, zoals Nyenrode en Growth Class en netwerken zoals Social Enterprise.NL en de Social Impact Factory. In de afgelopen jaren is er een ecosysteem ontstaan waar ondernemers terecht kunnen voor expertise, vragen en financiering.

Knelpunten: financiering

Voor een goed businessplan is altijd geld. Veel startende sociaal ondernemers kunnen terecht bij fondsen en soms zelfs al bij reguliere banken of crowdfunding platforms. Daarnaast zien we de opkomst van impact investeerders. Rabobank Foundation richt zich nu op sociaal ondernemers die zich toeleggen op arbeidsparticipatie. Omdat we zien dat een groep sociaal ondernemers nog steeds lastig toegang vindt tot financiering, bijvoorbeeld sociaal ondernemers die zich vanuit Nederland richten op impact in ontwikkelingslanden, gaan we onze scope verbreden.

Nieuwe businessmodellen, circulaire businessmodellen en trends als 'delen', 'gebruiken zonder te willen bezitten' vragen om nieuwe manieren van financieren. Bancair is dit soms nog lastig. In de markt zijn wel fondsen en private investeerders die start-ups met nieuwe verdienmodellen wel ondersteunen.

Voor bestaande ondernemers zijn er vanuit de overheid verschillende garanties, deze ontbreken nu voor sociaal ondernemers. In de markt merken we dat regionale ontwikkelingsbedrijven geïnteresseerd zijn. Echter zij hebben veelal een mandaat om te investeren in start-ups die zich op tech en it richten en niet op sociale innovatie.

Ons advies: verruim de garantieregelingen vanuit de overheid en verruim het mandaat van regionale ontwikkelingsmaatschappijen om de toegang tot kapitaal makkelijker te maken.

Knelpunten: de rol van de gemeente

De gemeente is voor veel sociale ondernemingen een belangrijke stakeholder, met name waar het gaat om arbeidstoeleiding van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Van veel sociaal ondernemers horen we dat de samenwerking met de gemeenten moeizaam verloopt. Dit kent een aantal oorzaken:

- i) Binnen de gemeenten zijn vaak meerdere afdelingen verantwoordelijk. Het is niet duidelijk waar de verantwoording ligt om bijvoorbeeld mensen te laten instromen en wie verantwoordelijk is voor de budgetten. Verschillende gemeenten hebben een loket 'sociaal ondernemen' geopend waarbij de ondernemers 1 aanspreekpunt hebben. Dit is een goed voorbeeld dat opvolging verdient.
- ii) Met gemeenten worden afspraken gemaakt over de instroom van een bepaald aantal mensen met afstand tot de arbeidsmarkt bij sociale ondernemingen. Vaak blijkt de aanlevering van kandidaten een probleem; te weinig mensen stromen in. Dit ondanks het feit dat er toch een groot aantal mensen in de bijstand zit. Onduidelijkheid over wie er precies een uitkering heeft en welke mensen mogelijk kunnen instromen is een van de oorzaken. Een ander veel gehoord probleem is dat werkcoaches zich bedreigd voelen door sociaal ondernemers die mensen uit 'hun' kaartenbak naar werk begeleiden.
- iii) Het begeleiden van mensen naar werk is maatwerk. Sociaal ondernemers kunnen maatwerk bieden, toegespitst op de doelgroep. Dit kunnen bijvoorbeeld statushouders zijn, jongeren zonder startkwalificatie of mensen die langdurig een bijstandsuitkering krijgen. Lang niet alle gemeenten stellen gelden beschikbaar voor deze begeleiding. Niet alle gemeenten hebben een gelijk beleid, het hangt vaak af van de juiste contacten binnen een gemeente.
- iv) In Nederland zijn een aantal social impact bonds gesloten waarbij mensen naar werk worden begeleid door een sociaal ondernemer. Deze trajecten worden voorgefinancierd door een investeerder of bank en de gemeente betaalt de lening terug op basis van behaalde resultaten. Dit is een mooi voorbeeld van innovatie. De ervaring leert echter dat veel gemeenten moeite hebben met de nieuwe manier van werken, niet gewend zijn aan het achteraf betalen (doorschuiven van budget) en moeite hebben met de verplichting om voldoende mensen te laten instromen. Dit vraagt om doorontwikkeling van de social impact bond, bijvoorbeeld door kleinere groepen mensen te laten instromen, duidelijkheid over de te betalen bedragen en kortere looptijden.

Ons advies: de Rijksoverheid en gemeenten zouden moeten investeren in het delen van lessons learned en best practices. Doorontwikkeling van de social impact bond ziet Rabobank Foundation als een geweldige innovatie die meer en brede steun van de overheid verdient.

Rabobank Foundation

Samenwerking

Om te streven naar een inclusieve samenleving waarbij geen mensen aan de zijlijn staan, is samenwerking noodzakelijk. De gemeenten spelen hier een cruciale rol in. Samen met alle betrokken stakeholders zullen we het ecosysteem rond sociaal ondernemers verder moeten versterken. Hier is zeker ook een rol voor de Rijksoverheid weggelegd. Dit kan door:

- Zichtbaarheid voor sociale ondernemingen en de impact die zij realiseren
- Stimuleren van eenduidig beleid door gemeenten wat betreft de instroom en de vergoedingen voor de trajecten
- Ruimte om te experimenteren. (Green deals)
- Actief delen van best practices en lessons learned.

Ook op het gebied van wetgeving kan de Rijksoverheid hier een rol in spelen. Het afschaffen van de loonkostensubsidie en vervangen door loondispensatie is een maatregel die veel mensen hard treft. De gevolgen voor deze mensen zijn groot, niet alleen financieel maar ook voor hun eigenwaarde. Veel ondernemers werken met deze doelgroep en worden geconfronteerd met de gevolgen.

Ons advies: geef de Rijksoverheid een sturende rol bij het optuigen en versterken van het ecosysteem rond sociaal ondernemers. En evalueer het vervangen van de loonkostensubsidie door loondispensatie.

Contact:

Nynke Struik

Rabobank Foundation

mail: nynke.struik@rabobank.nl

telefoon: 06 – 202 91 806

RabobankFoundation.com